

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Факултет: Факултет по славянски филологии.

Специалност: *Славянска филология*

СЛС	1	1	0	1	0	5	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Магистърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Д	3	3	9
---	---	---	---

История на сръбската, хърватската и словенската литература, III част

Преподавател: доц. д-р Ина Христова

Асистент: гл. ас. д-р Елена Христова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	45
	Семинарни упражнения	45
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		90
Извънаудиторна заетост	Реферат	10
	Доклад/Презентация	30
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	80
Обща извънаудиторна заетост		120
ОБЩА ЗАЕТОСТ		210
Кредити аудиторна заетост		3
Кредити извънаудиторна заетост		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	25%
2.	Тестова проверка/ колоквиум	25%
3.	Изпит	50%

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът е предназначен за студентите от специалността „Славянска филология”, профил сръбски и хърватски език и литература със специализация по словенски език и литература. Основна цел на курса е изучаването на развойните модели на литературните процеси и явления в сръбската и в хърватската литература и очертаване на доминантите в словенското литературно развитие в периода от последните десетилетия на XVIII век (за сръбската литература) до края на XIX век. (Водещ в концепцията на курса не е хронологическият критерий, а динамиката на континуитетите и дисконтинуитетите в литературното и културно развитие.) Трите литератури се разглеждат в компаративен план и в контекста на европейското литературно и културно развитие. Разглежда се формирането на концепциите за национална литература с акцент върху отношението „национална литература - национална идентичност”. Представят се съответните културни програми и естетически платформи в тяхното диалогично или полемично отношение. Проследява се развитието на жанровото съзнание и формирането на модерната жанрова система с акцент върху ключови аспекти от историческата поетика на жанровете. Разглеждат се спецификите на литературните направления на романтизма и реализма. Важен аспект на преподаването е изясняването на начина, по който функционират и се осмислят в процеса на литературното развитие основополагащите категории „национално”, „европейско”, „регионално”, „универсално”.

Предварителни изисквания:

Базисни знания по теория на литературата.

Базисни знания за политическата и културна история на Сърбия и Хърватия и фоновите знания за словенската история.

Изградени езикови компетентности за свободно четене и разбиране на текстове на сръбски и хърватски език и самостоятелно четене на текстове на словенски език.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Очаквани резултати:

Задълбочено познаване на основните процеси и явления в сръбската и хърватската литература от разглеждания период. Осмисляне на връзката „национална литература – национална идеология“ и „национална литература – национална идентичност“. Разпознаване на спецификата на сръбското, хърватското и словенското литературно развитие през XIX век. Формиране на умения за конструиране на сравнителни анализи и интерпретации на литературните процеси и явления в сръбската, хърватската и словенската литература.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Сръбският просветителски проект. Специфики на културното самосъзнание на сърбите преселници на територията на Хабсбургската империя. Концепцията на Милорад Павич за „геопоетическото разделение“ на сръбската литература.	3
2	Поетика и жанрова система на сръбския класицизъм. Комедиографията на Йован Стерия Попович.	3
3	Националният културен проект на Вук Караджич. Отношението фолклор – литература във Вуковата концепция за национална литература. Полемички с културните и литературни авторитети на сърбите в Австрийската империя.	3
4.	Сръбският национален мит и националният литературен канон. Литература и национална самоидентификация. Творчеството на П.П.Негош в сръбски контекст и черногорски контекст.	3
5.	Илиризмът като културна стратегия и политическа утопия. Хърватско национално възраждане. Илиризм и хърватоцентризм. Хърватски национален и литературен романтизъм. Присъствие на словенеца Станко Враз в хърватската култура и литература.	3
6	Словенски културно-езикови проекти през първата половина на XIX век. Полемиката между Йерней Копитар и Матия Чоп и Франце Прешерн. Концепцията за култивиране на поетическия език и идеята за универсалния синтез в творчеството на Франце Прешерн.	3
7	Модел на романтичeskото в сръбската лирика.	3
8	Реализъм в сръбската литература. Програмни текстове. Сръбският разказ през втората половина на XIX и началото на XXв - от анекдотичния модел до	6

	алегоричната сатирична фикция. Сръбската патриархална идилия/утопия. Деструкция на идиличния код. Натуралистичният повествователен модел.	
9	Август Шеноа и формирането на хърватското литературно поле. Концепцията на Шеноа за национална литература. Тематични и жанрови доминанти в творческото му развитие. Историческият роман на Шеноа в хърватския жанров канон.	3
10	Хърватската проза през 80-те и 90-те години на XIX век. Реализъм и натурализъм. Развитие на романовия жанр в творчеството на Евгени Кумичич, Анте Ковачич, Ксавер Шандор Джалски, Вйенцеслав Новак. Новелистиката на Ксавер Шандор Джалски.	6
11	Литературно-естетически програми, дискусии и полемики в словенската литература (50-80-те г. на XIX в.). Развойни тенденции в словенската поезия (50-80-те г. на XIX в.). Жанрови и стилкови модели в словенската проза (50-90-те г. на XIX в.).	6
12	Специфики на словенския модернизъм. Литературни кръгове, програми, поетики.	3

Семинарни занятия

№	Тема:	Хорариум
1	Програмният текст на Доситей Обрадович <i>Писмо Харалампију</i> . Просвещенските идеи в дидактичните текстове на Обрадович (<i>Совети здраваго разума; Басне</i>). Автобиографичната проза <i>Живот и приключенија Димитрија Обрадовића</i> – жанрова хетерогенност, стилистика, поетика.	3
2	Сръбският класицистичен проект. Стихова и строфична организация на класицистичната лирика. Алекси Везилич, Атанасие Стойкович (<i>На смърт безсмъртнога Јоанна Раича</i>). Одата на Лукиан Мушицки. Патриотични мотиви в поезията на Л. Мушицки (<i>Глас харфе Шишатовачке</i>) и Й. Ст. Попович (<i>Даворје на пољу Косову</i>). Градът в поезията на Йован Суботич (<i>Бечке елџије</i>). Комедиографията на Йован Стерия Попович (<i>Покондирена тиква; Тврдица, Родолупци</i>). Универсалният типаж и локалният колорит.	3
3	Културната програма на Вук Караджич в контекста на националните културни проекти на южните славяни. Предговорът на <i>Малка сръбска песнопойка</i> . Вуковите	2

	полемики - <i>Друга рецензија српска</i> . Вџстаничска проза на Караджич между фолклорниот разказ и литературната фикција (<i>Најдук Велјко Петровић</i>).	
4	Творчеството на П.П. Негош: - светлинната символика в творчеството на Негош (<i>Луча микрокозма; Ода сунцу...</i>); - концепцијата за човека в <i>Луча микрокозма</i> ; - поетика на романтичска поема. Националната митологија на героичното в поемата <i>Горски виенац</i> .	3
4.	Илиризмот и неговата литературна продукција: - мотиви и образи в поезијата на Ив. Мажураич (<i>Vjekovi Pirije</i>), П. Прерадович (<i>Rodu o jeziku</i>) и Ст. Враз; - поемата <i>Smrt Smail-age Ćengića</i> в контекста на хрватската литературна традиција. Романтичко vs исторично. Романтичкиот Ерос. Станко Враз (<i>Đulabije; Gazele; Soneti</i>). Петър Прерадович (<i>Mrtva ljubav</i>). Хрватскиот романтички сонет.	4
5.	Романтичска визија за света на Франце Прешерн. <i>Sonetni venec</i> и <i>Soneti nesreće</i> в контекста на Чоп-Прешерновата програма за словенска романтичка литература. Националниот епос: <i>Krst pri Savici</i> .	3
7	Србската романтичка лирика: - фолклорниот поетички модел в србската лирика – Бранко Радичевич (<i>Враголије; Девојка на студенцу</i>); <i>Йован Йованович Змај (Ђулићи)</i> ; - визијата за родното в творчеството на Бр. Радичевич (<i>Ђачки растанак</i>), Джура Јакшич (<i>Отађбина</i>) и Лаза Костич (<i>У Срем</i>); - романтичкиот субект в србската лирика между отчаянието и бунта – Бр. Радичевич (<i>Кад младија умрети; Болесников уздисај</i>); Дж. Јакшич (<i>Ја сам стена</i>); - ношта в поезијата на србскиот романтизъм (<i>Вече; Ноћ у Горњаку; Поноћ</i>); - мотивот за мртвата любима в поезијата на Бр. Радичевич (<i>Туга и опомена</i>), Ђ. Ј. Змај (<i>Ђулићи увеоци</i>) и Лаза Костич (<i>Santa Marija della Salute</i>). Романтичска сатира (<i>Јутунска јухахаха, Спомен на Руварца</i>).	6
8	Србската хумористична и сатирична проза през втората половина на XIX и почетокот на XX век. Ст. М. Любиша (<i>Кањош Мацедоновић</i>); Милован Глишич (<i>Злослутан број; Глава шећера</i>); Стеван Сремац (<i>Поп Ѓира и поп Спира</i>); Радое Доманович (<i>Данга; Страдија; Марко Краљевић по други пут међу србима</i>).	3

9	Идиличният модел в сръбския разказ. Янко Веселинович (<i>Сликe из сеоског живота</i>). Лаза Лазаревич (<i>Сеоска икона, Први пут са оцем на јутарњу. Ветар, Швабица</i>).	3
10	Разказите на Борисав Станкович (<i>Нушка; Наши Божић; Увела ружа</i>). Цикълът <i>Божи људи</i> .	3
11	Концепцията за националната литература в програмния текст <i>Naša književnost</i> на Август Шеноа. Жанрови специфики на историческия роман в хърватски контекст (<i>Seljačka buna; Zlatarovo zlato</i>). Епигоните на Шеноа.	3
13	Хърватският реализъм: - полемиката за натурализма и творчеството на Евгени Кумичич (<i>Olga i Lina</i>); - сатирата на Анте Ковачич (<i>U registraturi</i>); - носталгичната визия на Ксавер Шандор Джалски (<i>Pod starim krovovima</i>); - поезията на Силвие Страхимир Кранчевич между реализма и неоромантизма. (<i>Resurrectio; Lucida intervala; Mramorna Venus; Mojsije; Radniku</i>).	3
14	Словенската лирика през втората половина на XIX век – Йосип Стритар (<i>Dunajski soneti</i>), Антон Ашкерц (<i>Slovenska legenda, Moja tuza, Rapsodije</i>), Симон Ђенко (<i>Obujenke</i>), Симон Грегорчич (<i>Soči</i>). Словенският роман: - социално vs историческо – Янко Кърсник (<i>Jara gospoda</i>), Иван Таучар (<i>Visoška hronika</i>); - позитивизъм и натурализъм в словенската проза; - прозата на Иван Цанкар (<i>Hlapec Jernej in njegova pravica, Na klanecu</i>).	3
16	Словенският неоромантизъм и импресионизъм – И. Цанкар, О. Жупанчич, Й. Мурн, Др. Кете. Двойственото лице на Ероса в <i>Erotika</i> на Иван Цанкар и <i>Čaša opojnosti</i> на Отон Жупанчич. Поезията на мрака на Алоис Градник.	3

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Просветителският проект на Доситей Обрадович.
2	Сръбският класицизъм. Жанрова система. Културно-историческо значение.
3	Йован Стерия Попович и началото на сръбската комедиографска традиция.
4.	Културната програма на Вук Караджич.
5	Двойственият почерк на Петър Петрович Негош.
6	Моделите на романтичното в сръбската лирика: Фолклорно и романтическо в лириката на Бранко Радичевич и Йован Йованович Змай. Романтическата личност в поезията на Джура Якшич.

	Лаза Костич в контекста на европейската романтическа традиция.
7	Поетика и типология на сръбския разказ (втората половина на XIX в.): Анекдотичният модел. Хумористично-сатиричното начало в сръбската проза. Сръбската патриархална идилия. Деструкция на идиличното в прозата на Борисав Станкович. Импресионистичният и натуралистичният повествователен модел.
8	Илиризъм и хърватско национално възраждане. Литературата на хърватския национален романтизъм. Лириката на Станко Враз и Петър Прерадович
9	Творчеството на Иван Мажуранич.
10	Август Шеноа – централна фигура в хърватския литературен процес. Литературно-естетически програми. Проблемно-тематични и жанрови доминанти. Историческият роман на Шеноа.
11	Литературни полемики в хърватската литература през 80-те години на XIX в. Натурализъмът и романовата поетика на Евгени Кумичич. Развитие на романовия жанр в творчеството на Анте Ковачич, Вйенцеслав Новак, Ксавер Шандор Джалски.
12	Тематични доминанти, стилови и жанрово-структурни особености на разказите на Ксавер Шандор Джалски.
14	Чоп-Прешерновата програма за национално културно и литературно развитие. Творчеството на Франце Прешерн.
15	Литературно-естетически програми, дискусии и полемики в словенската литература (60-80-те г. на XIX в.).
16	Развойни тенденции в словенската поезия (50-80-те г. на XIX в.).
17	Жанрови и стилови модели в словенската проза (50-80-те г. на XIX в.).
18	Словенският модернизъм. Литературни кръгове, индивидуални и колективни поетики.

Библиография

Основна:

Балчева, Антоанета. *Между мита и балканските реалности. Романтизмът на славянския юг.* В. Търново: РИК Темто, 2001.

Бонджолов, Христо, Савов, Ганчо. *История на южнославянските литератури.* В. Търново: УИ “Св. св. Кирил и Методий”, 2012.

Будагова, Л. Н., Липатов, А. В., Мочалова, В.В., Рогов, А.И., Доронина, Р.Ф., Никольский, С.В., ред. *История литератур западных и южных славян.* I–III, Москва: Индрик, 1997–2001.

Дончева, Дарина. *Сръбска литература.* I част. Пловдив: УИ “Паисий Хилендарски”, 2000.

Ничев, Боян. *Увод в южнославянския реализъм. От фолклор към литература.* София: БАН, 1971.

Деретић, Јован. *Пут српске књижевности. Идентитет, границе, тежње.* Београд: Српска књижевна задруга, 1996.

Деретић, Јован. *Кратка историја српске књижевности.* Београд: Адреса, 2007.

Павић, Милорад. *Историја српске књижевности класицизма и предромантизма.* 1-2, Београд: Нолит, 1979.

Поповић, Миодраг. *Историја српске књижевности Романтизам,* 1-2. Београд: ЗУНС, 1985.

Brešić, Vinko. *Hrvatska književnost 19. stoljeća.* Zagreb: Alfa d.d., 2015.

Jelčić, Dubravko. *Hrvatski književni romantizam.* Zagreb: Školska knjiga, 2002.

Franges, Ivo. *Povijest hrvatske književnosti,* Zagreb: Matica hrvatska/Ljubljana: Cankarjeva založba, 1987.

Novak, Slobodan P. *Povijest hrvatske književnosti.* Zagreb: Golden marketing, 2003.

Šicel, Miroslav. *Povijest hrvatske književnosti. I. Od Andrija Kačića Miošića do Augusta Šenoae.* Zagreb: Lijevak, 2004.

Šicel, Miroslav. *Povijest hrvatske književnosti. II. Realizam.* Zagreb: Lijevak, 2005.

Bavec, Nataša. *Resnična zgodba, modeli zgodovinskega romana, med tradicijo in postmodernizmom.* Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura, 2009.

Pogacnik, J./Zadavec, Fr. *Zgodovina slovenskega slovstva.* Maribor: Obzorja, 1973.

Pogacnik, Jože. *Slovenska književnost I.* Ljubljana: DZS, 1998.

Допълнителна:

- монографији:

Бонджолов, Христо. *Ното Balcanicus като ното ludens. Сатирична картина на света в творчеството на Радое Доманович и Бранислав Нушич.* В.Търново, 2002.

Маринковић, Душан. *Поетика прозе Борисава Станковића.* Београд: Службени гласник, 2011

Милошевић, Милош. *Романтизам и реализам у српској и европској књижевности.* Нови Сад: Змај, 2002.

Младеновић, Живомир. *Српски реалисти.* Београд, 2007.

Николић, Ненад. *Меандри просвећености.* Београд: Службени гласник, 2010.

Петровић, Светозар. *Лаза Костић.* Нови Сад: Академска књига, 2010.

Поповић, Тања. *Српска романтичарска поема.* Београд, 1999.

Раичевић, Горана. *Лаза Лазаревић - Јунак наших дана.* Нови Сад–Вршац: Академска књига, 2007.

Ивановић, Радомир. *Поетика Ивана Мажуранића.* Нови Сад: Змај, 2002.

Живанчевић, М. *Смрт Смаил-аге Ћенгића,* Београд: ЗУНС, 2000.

Lőkös, István. *Pristupi Gjalskom.* Zagreb: Matica hrvatska, 2010.

Protrka, Marina. *Stvaranje književne nacije. Oblikovanje kanona u hrvatskoj književnoj periodici 19. stoljeća.* Zagreb: Filozofski fakultet, 2008.

Bernik, France. *Tipologija Cankarjeve proze.* Ljubljana: Cankarjeva založba, 1983.
Kocijan, Gregor. *Janko Kersnik.* Ljubljana: Založba ZRC SAZU, 2009.
Novak, Boris A. *Zven in pomen – študije o slovenskem pesniškem jeziku.* Ljubljana: FF, 2005.

- сборници:

Научни састанак слависта у Вукове дане, 18/2 . Његошево песничко дело, 1990.
Научни састанак слависта у Вукове дане 21/1. Лаза Костић и српски и европски романтизам, 1993
Научни састанак слависта у Вукове дане, 38/ 2. Место приповетке у српској књижевности. Доситеј Обрадовић и Европа, 2009.

Dani hvarskog kazališta: hrvatska književnost u doba preporoda (ilirizam, romantizam). Ur. N. Batušić...[et al.]. Split: Književni krug, 1998.
Komparativna povijest hrvatske književnosti. Zbornik radova XIV. Romantizam – ilirizam – preporod. Ur. Cv. Pavlović et. Split: Književni krug, 2012.
Romantizam i pitanja modernoga subjekta. Ur. J. Užarević. Zagreb: Disput, 2008.

Obdobje romantike v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi: tipološka problematika ob jugoslovnskem in širšem evropskem kontekstu. Ljubljana: FF, 1981.
Sonet in sonetni venec, Obdobja 19. Ljubljana: FF, 1997.
Obdobje realizma v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi: tipološka problematika ob jugoslovnskem in širšem evropskem kontekstu. Ljubljana: FF, 1981.

- статии в сборници и периодика:

Христова, Ина. Смъртта като граница (наблюдения върху сръбската романтическа лирика). – В: *Преходи и граници.* П. Карагъзов, Ю.Стоянова (съст.), София: УИ ”Св. Кл. Охридски”, 2009, 155–163.
Христова, Ина. Жанровски модели српске приповетке /у другој половини XIX века/. – В: *Зборник “Синхрониско и диасхрониско изучавање врста у српској књижевности”.* ур. Зоја Карановић, Нови Сад, Филозофски факултет, 2009, 205–212.
Христова, Ина. „Луча микрокозма“ Петра II Петровића Његоша – друго лице канона. – В: *Njegoševi dani 2. Zbornik radova sa Međunarodnog naučnog skupa “Njegoševi dani”, Cetinje, 27 – 29. avgust 2009,* Nikšić: Filozofski fakultet Nikšić - Univerzitet Crne Gore, 2010 , 35– 41.
Христова, Ина. Ношните симболики в поезията на Джура Якшич. – В: *Serbian studies research,* год.1, бр.1,2010 [шт. 2011], Нови Сад: Научно удружење за развој српских студија, гл.ур. Tomislav Longinović, 29–39.
Христова, Ина. Фолклорно-романтическият модел в сръбската лирика: Бранко Радичевич. – В: *Истина, мистификация, лъжа в славянските езици, литератури и култури. Сборник от X-те национални славистични четения / април 2010.* Н.Иванова, Е.Дараданова...etc (съст.), София: Лектура, 2011,793–799.

Христова, Ина. Културният проект на Вук Караджич в полемичен аспект. – В: *Славяните. Общество, религия, култура. Юбилеен сборник в чест на 60-годишнината на професор д-р Панайот Карагьозов.* К. Бахнева и кол. (съст.), София: Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, 2012, 412–420.

Христова, Ина. Каноничната „двудомност“ на „Горски венец“ на П. П. Негош. – В: *Време и история в славянските езици, литератури и култури .Сборник доклади от Единадесетите славистични четения, проведени на 19-22 април 2012.* София: УИ „Св. Климент Охридски”, 2012, 334–340.

Matanović, Julijana. August Šenoa između teorije i prakse. - *Dani hvarskog kazališta*, Vol. 25, No. 1, 1999, 251–272.

Дата: 27.05.2024

Съставил:

доц. д-р Ина Христова

гл. ас. д-р Елена Христова

Учебната програма е приета с протокол № 6 на ФС на ФСлФ от 11.06.2024 г.